SPIS TREŚCI

ALIMENTY	**2**
DZIEDZICZENIE USTAWOWE i TESTAMENTOWE	**5**
NABYCIE SPADKU	**12**
OGRANICZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ	**14**
POZBAWIENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ	**19**
PRZYWRÓCENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ	**22**
ROZWÓD	**23**
UREGULOWANIE KONTAKTÓW	**27**
ZAWIESZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ	**30**

ALIMENTY

ALIMENTY

Na stronie można znaleźć najważniejsze informacje o alimentach – głównie na dziecko, chociaż nie tylko. Jeżeli zatem ktoś z Państwa chciałby zatem zapoznać się z poradami na temat alimentów, to jak najbardziej warto zapoznać się z artykułami. w przypadku zainteresowania usługami prawniczymi, zapraszamy do kontaktu – na pewno Państwu pomożemy w znalezieniu pomocy.

CZYM SĄ ALIMENTY?

W polskim prawie funkcjonuje pojęcie „obowiązek alimentacyjny", które oznacza konieczność dostarczenia środków utrzymania określonym osobom i w określonych sytuacjach. Kodeks rodzinny i opiekuńczy definiuje dwa główne rodzaje zobowiązań tego typu, mianowicie rodziców wobec dzieci oraz współmałżonków wobec siebie nawzajem. Ponadto obowiązek alimentacyjny może dotyczyć dzieci w stosunku do rodziców oraz wzajemny rodzeństwa.

ALIMENTY NA DZIECI

W praktyce najczęściej mamy do czynienia z rodzajem świadczeń, jakimi są alimenty na dzieci. w normalnej sytuacji, kiedy dzieci wychowywane są przez oboje rodziców, wszelkie koszty utrzymania i wychowania małoletnich dzieci rodzice ponoszą wspólnie. Natomiast w sytuacji separacji czy rozwodu dzieci pozostają z reguły przy jednym z małżonków, który je utrzymuje, z kolei na drugim ciąży obowiązek partycypowania w kosztach poprzez świadczenie alimentacyjne. w przypadku rozwodu czy przeprowadzanej na drodze sądowej separacji, sąd musi rozstrzygnąć kwestię władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi i najczęściej także w tym trybie orzeka o przyznaniu alimentów.

WYSOKOŚĆ ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH

Jeśli chodzi o wysokość świadczeń, to jest ona uwarunkowana funkcjonującą w polskim prawie generalną przesłanką, mówiącą, że dziecko ma prawo do poziomu życia zbliżonego do poziomu życia rodziców, co oczywiście nie oznacza, że dobrze sytuowany ojciec dziecka ma obowiązek płacić alimenty na dziecko w wysokości równej jego dochodom, ale jedynie zapewnić podobny status materialny. z kolei ani niskie dochody, ani status osoby bezrobotnej nie stanowią podstawy do zwolnienia z płacenia alimentów na małoletnie dzieci. Wysokość

alimentów może podlegać zmianie, nie jest bowiem ustalona raz na zawsze. Wraz ze zmianą potrzeb dziecka można wystąpić o podwyższenie ich wysokości, a w przypadku znaczącego pogorszenia się poziomu życia świadczącego alimenty, o ich obniżenie.

ALIMENTY OD DZIADKÓW

W wyjątkowych przypadkach, kiedy nie sposób wyegzekwować należnych na dzieci świadczeń pieniężnych od rodziców, można ubiegać się o alimenty od dziadków. Dotyczy to jednak określonych sytuacji i jest zawsze dość trudne i moralnie problematyczne, ponieważ nieczęsto starsi ludzie dysponują znaczącymi rezerwami finansowymi. Świadczenia alimentacyjne ze strony dziadków spotyka się w przypadku śmierci rodziców dzieci lub niemożności uzyskania alimentów od rodzica, na przykład kiedy w żaden sposób nie może on zarobkować, czy w ogóle kiedy zobowiązani do tego w pierwszej kolejności rodzice nie są w stanie utrzymać dziecka. Jeśli ani rodzice, ani dziadkowie nie mają możliwości utrzymania dziecka, obowiązek alimentacyjny spada na rodzeństwo dziecka. i dziadkowie, i rodzeństwo wykonujący obowiązek alimentacyjny za rodzica, mają też prawo do dochodzenia zwrotu wypłaconych pieniędzy od osoby, za którą płacili, w trybie tak zwanego roszczenia regresowego.

EGZEKUCJA KOMORNICZA ALIMENTÓW

Dość często zdarza się, że mimo zasądzonych od jednego z rodziców alimentów, drugi nie może się ich doczekać. Należy wtedy wszcząć procedurę egzekucji komorniczej składając stosowny wniosek i dołączając do niego orzeczenie sądu dotyczące obowiązku świadczeń na rzecz dziecka. Jeżeli egzekucja nie okaże się skuteczna, można wystąpić o alimenty z funduszu alimentacyjnego. Jednak przyznanie prawa do świadczeń z tegoż funduszu jest uzależnione od kryterium dochodowego.

JAK ZWIĘKSZYĆ WYSOKOŚĆ ALIMENTÓW?

Ustalony pierwotnie poziom świadczenia alimentacyjnego może ulegać zmianom. o wyższe alimenty można się starać, jeśli na przykład wzrosły koszty utrzymania dziecka. Możemy wystąpić o zmianę wysokości świadczenia, gdy w związku z rozpoczęciem nauki ponosimy większe wydatki na podręczniki, bądź w związku z chorobą dziecka pojawia się konieczność zakupu leków, rehabilitacji, specjalnej diety itd. Orzekając o wysokości świadczenia sąd bierze pod uwagę z jednej strony usprawiedliwione potrzeby dziecka, z drugiej możliwości

zarobkowe czy majątkowe rodzica. Tak więc to, że wraz z wiekiem rosną potrzeby dziecka, jest czymś naturalnym. z linii orzecznictwa wynika również, że o wyższe alimenty można wystąpić, gdy sytuacja materialna rodzica świadczącego alimenty uległa znaczącej poprawie. w jednym i drugim przypadku należy złożyć wniosek do sądu załączając stosowne dokumenty jako uzasadnienie wniosku.

JAK ODZYSKAĆ ZALEGŁE ALIMENTY?

Pierwszym krokiem powinno być złożenie wniosku o egzekucję komorniczą, do którego dołączamy orzeczenie sądu dotyczące przyznania alimentów. Jeśli posiadamy stosowne informacje, dobrym rozwiązaniem jest skierowanie wniosku o egzekucję bezpośrednio do pracodawcy dłużnika, jest on bowiem zobowiązany do potrącania alimentów z pensji dłużnika. Jeśli egzekucja komornicza okaże się bezskuteczna, należy wystąpić do organu samorządowego o tak zwaną egzekucję administracyjną, gmina ma bowiem dodatkowe możliwości w postaci różnych środków nacisku na dłużnika, na przykład zatrzymania prawa jazdy, przekazania danych do Biura Informacji Gospodarczej, czy złożenia wniosku do prokuratury o popełnienie przestępstwa uchylania się od obowiązku alimentacji. Jeśli mimo wszystko działania te nie przyniosą rezultatów, mamy prawo ubiegać się o świadczenie z Funduszu Alimentacyjnego.

DZIEDZICZENIE USTAWOWE I TESTAMENTOWE

Powołanie spadkobiercy do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości bądź części spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy w testamencie do całości bądź części spadku albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

DZIEDZICZENIE USTAWOWE

W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego dzieciom w częściach równych – zasadę tą stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych (zstępni to: dzieci, wnuki, prawnuki itd.).

W braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek i rodzice. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. Jeżeli ojcostwo rodzica nie zostało ustalone, udział spadkowy matki spadkodawcy, dziedziczącej w zbiegu z jego małżonkiem, wynosi połowę spadku.

W braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych.

Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy.

Jeżeli jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku i brak jest rodzeństwa spadkodawcy lub ich zstępnych, udział spadkowy rodzica dziedziczącego w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy wynosi połowę spadku.

Udział spadkowy małżonka, który dziedziczy w zbiegu z rodzicami, rodzeństwem i zstępnymi rodzeństwa spadkodawcy, wynosi połowę spadku.

W braku zstępnych spadkodawcy, jego rodziców, rodzeństwa i ich zstępnych, cały spadek przypada małżonkowi spadkodawcy.

W braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy; dziedziczą oni w częściach równych.

Jeżeli któreś z dziadków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału spadku między zstępnych spadkodawcy. w braku zstępnych tego z dziadków, który nie dożył otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada pozostałym dziadkom w częściach równych.

W braku małżonka spadkodawcy i krewnych, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w częściach równych tym dzieciom małżonka spadkodawcy (pasierbom), których żadne z rodziców nie dożyło chwili otwarcia spadku.

W braku małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da się ustalić albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu.

W przypadku przysposobienia pełnego:

- przysposobiony dziedziczy po przysposabiającym i jego krewnych tak, jakby był dzieckiem przysposabiającego, a przysposabiający i jego krewni dziedziczą po przysposobionym tak, jakby przysposabiający był rodzicem przysposobionego,
- przysposobiony nie dziedziczy po swoich wstępnych naturalnych i ich krewnych, a osoby te nie dziedziczą po nim, jedna w wypadku, gdy jeden z małżonków przysposobił dziecko drugiego małżonka, zasady tej nie stosuje się względem tego małżonka i jego krewnych, a jeżeli takie przysposobienie nastąpiło po śmierci drugiego z rodziców przysposobionego, także względem krewnych zmarłego, których

prawa i obowiązki wynikające z pokrewieństwa zostały w orzeczeniu o przysposobieniu utrzymane.

W przypadku przysposobienia niepełnego:

- przysposobiony dziedziczy po przysposabiającym na równi z jego dziećmi,
- a zstępni przysposobionego dziedziczą po przysposabiającym na tych samych zasadach co dalsi zstępni spadkodawcy;
- przysposobiony i jego zstępni nie dziedziczą po krewnych przysposabiającego, a krewni przysposabiającego nie dziedziczą po przysposobionym i jego zstępnych;
- rodzice przysposobionego nie dziedziczą po przysposobionym, a zamiast nich dziedziczy po przysposobionym przysposabiający; poza tym przysposobienie nie narusza powołania do dziedziczenia wynikającego z pokrewieństwa.

Dziadkowie spadkodawcy, jeżeli znajdują się w niedostatku i nie mogą otrzymać należnych im środków utrzymania od osób, na których ciąży względem nich ustawowy obowiązek alimentacyjny, mogą żądać od spadkobiercy nieobciążonego takim obowiązkiem środków utrzymania w stosunku do swoich potrzeb i do wartości jego udziału spadkowego. Spadkobierca może uczynić zadość temu roszczeniu także w ten sposób, że zapłaci dziadkom spadkodawcy sumę pieniężną odpowiadającą wartości jednej czwartej części swojego udziału spadkowego.

SZCZEGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE MAŁŻONKA

W przypadku orzeczonej separacji spadkodawcy i małżonka, małżonek ten nie dziedziczy.

Małżonek dziedziczący z ustawy w zbiegu z innymi spadkobiercami, wyjąwszy zstępnych spadkodawcy, którzy mieszkali z nim razem w chwili jego śmierci, może żądać ze spadku ponad swój udział spadkowy przedmiotów urządzenia domowego, z których za życia spadkodawcy korzystał wspólnie z nim lub wyłącznie sam; uprawnienie to nie przysługuje małżonkowi, jeżeli wspólne pożycie małżonków ustało za życia spadkodawcy.

Małżonek jest wyłączony od dziedziczenia, jeżeli spadkodawca wystąpił o orzeczenie rozwodu lub separacji z jego winy, a żądanie to było uzasadnione; wyłączenie małżonka od dziedziczenia następuje na mocy orzeczenia sądu -

wyłączenia może żądać każdy z pozostałych spadkobierców ustawowych powołanych do dziedziczenia w zbiegu z małżonkiem; termin do wytoczenia powództwa wynosi sześć miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otwarciu spadku, nie więcej jednak niż jeden rok od otwarcia spadku.

DZIEDZICZENIE TESTAMENTOWE - ZAGADNIENIA OGÓLNE

Osoba, która ma pełną zdolność do czynności prawnych (czyli nie jest osobą małoletnią bądź częściowo/całkowicie ubezwłasnowolnioną), ma prawo rozporządzić swoim majątkiem na wypadek śmierci przez testament, w którym powoła do całości lub części spadku jedną lub kilka osób.

Spadkodawca może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia.

Odwołanie testamentu może nastąpić bądź w ten sposób, że spadkodawca sporządzi nowy testament, bądź też w ten sposób, że w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi go cech, od których zależy jego ważność, bądź wreszcie w ten sposób, że dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień.

Jeżeli spadkodawca sporządził nowy testament nie zaznaczając w nim, że poprzedni odwołuje, ulegają odwołaniu tylko te postanowienia poprzedniego testamentu, których nie można pogodzić z treścią nowego testamentu.

NIEWAŻNOŚĆ TESTAMENTU

Testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony:

- w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli;
- pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści;
- pod wpływem groźby.

Na nieważność testamentu z powyższych przyczyn nie można się powołać po upływie lat trzech od dnia, w którym osoba mająca w tym interes dowiedziała się o przyczynie nieważności, a w każdym razie po upływie lat dziesięciu od otwarcia spadku.

ZAPIS ZWYKŁY I ZAPIS WINDYKACYJNY

W testamencie spadkodawca może dokonać tzw. zapisu – zapisu zwykłego lub windykacyjnego.

Zapis zwykły polega na tym, iż spadkodawca może zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby – wówczas zapis ten wykonuje spadkobierca, np.: jeśli spadkodawca powołał do spadku córkę i wskazał, że rower zapisuje bratankowi – aby rower ten stał się po śmierci spadkodawcy własnością bratanka, córka musi przenieść na bratanka jego własność.

Zapis windykacyjny – który może być zawarty wyłącznie w testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego – polega na tym, iż spadkodawca może postanowić, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwilą otwarcia spadku, czyli np. jeśli spadkodawca powołał do spadku córkę i wskazał, że rower zapisuje bratankowi – rower ten stanie się własnością bratanka po śmierci spadkodawcy niejako automatycznie, córka nie musi dodatkowo przenosić na bratanka jego własności.

FORMY TESTAMENTU

Jak chodzi o formę testamentu, w zależności od okoliczności, spadkodawca może sporządzić testament w formie zwykłej bądź w formie szczególnej.

Testamenty zwykłe:

- testament holograficzny/ręczny : spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą;
- testament notarialny: spadkodawca może sporządzić testament w formie aktu notarialnego;
- testament allograficzny: spadkodawca może sporządzić testament także w ten sposób, że w obecności dwóch świadków oświadczy swoją ostatnią wolę ustnie wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urzędu stanu cywilnego; oświadczenie spadkodawcy spisuje się w protokole z podaniem daty jego sporządzenia, protokół odczytuje się spadkodawcy w obecności świadków; protokół powinien być podpisany przez spadkodawcę, przez osobę, wobec której wola została oświadczona, oraz przez świadków; jeżeli spadkodawca nie może

podpisać protokołu, należy to zaznaczyć w protokole ze wskazaniem przyczyny braku podpisu; osoby głuche lub nieme nie mogą w tej formie sporządzić testamentu.

TESTAMENTY SZCZEGÓLNE:

- testament ustny: jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków; treść testamentu ustnego może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków albo osoba trzecia spisze oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie; w wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem; jeżeli przesłuchanie jednego ze świadków nie jest możliwe lub napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może poprzestać na zgodnych zeznaniach dwóch świadków.
- testament podróżny: podczas podróży na polskim statku morskim lub powietrznym można sporządzić testament przed dowódcą statku lub jego zastępcą w ten sposób, że spadkodawca oświadcza swą wolę dowódcy statku lub jego zastępcy w obecności dwóch świadków; dowódca statku lub jego zastępca spisuje wolę spadkodawcy, podając datę jej spisania, i pismo to w obecności świadków odczytuje spadkodawcy, po czym pismo podpisują spadkodawca, świadkowie oraz dowódca statku lub jego zastępca; jeżeli spadkodawca nie może podpisać pisma, należy w piśmie podać przyczynę braku podpisu spadkodawcy; jeżeli zachowanie tej formy nie jest możliwe, można sporządzić testament ustny.
- testament wojskowy: może być sporządzony tylko w czasie mobilizacji lub wojny albo przebywania w niewoli przez osoby wymienione w Rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 stycznia 1965 r. (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93) w sprawie testamentów wojskowych, w formie przewidzianej w/w Rozporządzeniem

Testament szczególny traci moc z upływem sześciu miesięcy od ustania okoliczności, które uzasadniały niezachowanie formy testamentu zwykłego, chyba że spadkodawca zmarł przed upływem tego terminu. Bieg terminu ulega

zawieszeniu przez czas, w ciągu którego spadkodawca nie ma możności sporządzenia testamentu zwykłego.

PRAWO DO ZACHOWKU

Jeżeli spadkodawca w taki sposób rozporządził swoim majątkiem, iż jego najbliżsi - zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, nie otrzymają w spadku żadnego majątku bądź otrzymają go w symbolicznym zakresie, przysługuje im prawo do zachowku.

Zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadał przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału; jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku przedawniają się z upływem lat pięciu od ogłoszenia testamentu, zaś roszczenie przeciwko osobie obowiązanej do uzupełnienia zachowku z tytułu otrzymanych od spadkodawcy zapisu windykacyjnego lub darowizny, przedawnia się z upływem lat pięciu od otwarcia spadku (czyli od śmierci spadkodawcy).

NABYCIE SPADKU

Z chwilą śmierci spadkodawcy jego prawa i obowiązki majątkowe przechodzą na jednego bądź kilku spadkobierców. Aby zostać spadkobiercą osoba fizyczna musi jednak spadek przyjąć. To może nastąpić poprzez tzw. milczące przyjęcie spadku czyli nie złożenie oświadczenia w wymaganym terminie bądź też poprzez złożenie takowego oświadczenia przed sądem lub notariuszem. Urzędowym potwierdzeniem wspomnianej czynności jest stwierdzenie nabycia spadku.

STWIERDZENIE NABYCIA SPADKU

Stwierdzenie nabycia spadku jest czynnością, którą przeprowadza sąd bądź notariusz. Jeżeli nie upłynął termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku spadkobiercy mogą dokonać tej czynności zarówno przed notariuszem jaki przed sądem.

STWIERDZENIE NABYCIA SPADKU PRZED NOTARIUSZEM

Aby notariusz mógł sporządzić akt poświadczenia dziedziczenia, do kancelarii notarialnej muszą stawić się równocześnie wszystkie osoby wchodzące w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi oraz osoby, na rzecz których spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne.

Przed notariuszem spadkobiercy oświadczają że spadek przyjmują bądź odrzucają. w takim przypadku notariusz sporządza protokół i notarialny akt poświadczenia dziedziczenia.

Należy zaznaczyć, że niekiedy notariusz nie będzie mógł sporządzić powyższego dokumentu np. w sytuacji testamentu szczególnego, wątpliwości co do określenia kręgu spadkobierców.

STWIERDZENIE NABYCIA SPADKU PRZED SĄDEM

W przypadku postępowania sądowego koniecznym jest złożenie wniosku do sądu rejonowego w okręgu którego ostatnie miejsce zamieszkania miał spadkodawca.

We wniosku należy wymienić, jako uczestników, wszystkich potencjalnych spadkobierców. Przedstawić wszystkie okoliczności sprawy, takie jak datę śmierci spadkodawcy, wskazanie czy dziedziczenie następuje z ustawy czy z testamentu oraz co wchodzi w skład spadku.

ROZPRAWA PRZED SĄDEM

Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku zapada zawsze po przeprowadzeniu rozprawy. Na rozprawę wzywani są wszyscy spadkobiercy. Spadkobiercy muszą złożyć tzw. zapewnienie spadkowe czyli oświadczenie o tym, czy znani im są inni spadkobiercy oraz czy spadkodawca nie zostawił testamentu.

POSTANOWIENIE O NABYCIU SPADKU

Po rozprawie sąd wydaje postanowienie o nabyciu spadku w którym wskazuje osoby nabywające spadek i ich udziały. To orzeczenie po uprawomocnieniu się staje się podstawą do dokonywania wpisów sądowych np. w księgach wieczystych.

OGRANICZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

W świetle prawa władza rodzicielska stanowi zbiór uprawnień oraz obowiązków rodziców wobec ich dzieci. w pewnych sytuacjach może ona zostać ograniczona zarówno w stosunku do jednego, jak i obojga rodziców.

W jakich okolicznościach może do tego dojść oraz jak przebiega procedura ograniczenia władzy rodzicielskiej?

OBOWIĄZKI I UPRAWNIENIA RODZICÓW WYNIKAJĄCE Z WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Zgodnie z art. 95 Kodeksu Opiekuńczego i Rodzinnego, do podstawowych obowiązków rodziców należy dbanie o dobro dziecka poprzez zapewnienie mu odpowiedniego wychowania, bezpieczeństwa oraz opieki nad nim i jego majątkiem aż do uzyskania przez niego pełnoletności.

Władzę rodzicielską może posiadać jedynie osoba, która ma ukończone 18 lat lub osoba, która mimo niepełnoletności zawarła legalny (za zgodą sądu) związek małżeński i tym samym ma pełną zdolność do czynności prawnych.

Należy zaznaczyć, iż prawo gwarantuje rodzicom możliwość wychowania oraz edukacji dziecka zgodnie z ich przekonaniami religijnymi, oraz moralnymi przy jednoczesnym poszanowaniu godności, wolności, sumienia innych praw dziecka oraz jego dojrzałości. Rodzice mają również prawo oczekiwać od dziecka posłuszeństwa. Jednakże nie mają prawa stosowania wobec nich kar cielesnych.

Artykuł 97 KRO wskazuje, iż rodzice powinni wspólnie podejmować decyzję w istotnych dla dziecka kwestiach. w przypadku, gdy nie są oni w stanie dojść między sobą do porozumienia, rozwiązanie sporu może zostać powierzone sądowi.

OKOLICZNOŚCI OGRANICZENIA WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Ograniczenie władzy rodzicielskiej może nastąpić wówczas gdy zagrożone jest dobro dziecka. Dobro dziecka jest wartością nadrzędną i podlega szczególnej ochronie. z tego powodu Sądowi Rodzinnemu przysługują szerokie kompetencje

w kwestii regulowania władzy rodzicielskiej. w praktyce oznacza to, że Sąd opiekuńczy może wydać każde zarządzenie, jakiego w danych okolicznościach wymaga dobro dziecka (art. 109 KRO)

Dobro dziecka może być zagrożone przede wszystkim z powodu niewłaściwego wykonywania władzy rodzicielskiej, które może polegać na:

- zaniedbywaniu potrzeb dziecka,
- nieodpowiednim dbaniu o zdrowie dziecka,
- zaniechaniu realizacji obowiązku szkolnego,
- pozostawienie dziecka bez właściwej opieki,
- doprowadzenie do sytuacji powstania zagrożenia zdrowia lub nawet życia dziecka.

Do najbardziej skrajnych zaniedbań i zagrożeń dobra dziecka dochodzi zazwyczaj w rodzinach patologicznych, gdzie nadużywany jest alkohol lub narkotyki. Pojawia się agresja fizyczna i psychiczna.

Trzeba również pamiętać, że dobro dziecka może zostać zagrożone z przyczyn przez rodziców niezawinionych. w sytuacjach gdzie trudności w wykonywaniu władzy rodzicielskiej nie są następstwem zaniedbań rodziców, a mogą wynikać z ich trudnej sytuacji życiowej czy upośledzenia umysłowego.

Przepis art. 109 KRO nie uzależnia wydawania przez Sąd opiekuńczy niezbędnych zarządzeń od przyczyn nienależytego wykonywania władzy rodzicielskiej, lecz zmierza do usunięcia wszelkiego rodzaju źródeł zagrożenia dobra dziecka bez względu na to, czy trudności w wykonywaniu władzy rodzicielskiej są przez rodziców zawinione.

Z tego powodu, trzeba podkreślić, że ingerencja Sądu nie ma represyjnego charakteru. Celem ograniczenia władzy rodzicielskiej na podstawie art. 109 KRO jest zarówno ochrona dziecka, jak i niesienie pomocy rodzicom, w taki sposób, aby umożliwić im właściwe wykonywanie władzy rodzicielskiej w przyszłości.

OGRANICZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ W PRZYPADKU ROZWODU

Ograniczenie władzy rodzicielskiej może nastąpić również w sytuacji, gdy doszło do rozłączenia rodziców (rozwód, separacja). Zgodnie z art. 107 KRO, jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom żyjącym w rozłączeniu, sąd opiekuńczy może ze względu na dobro dziecka określić sposób jej wykonywania.

Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień

w stosunku do osoby dziecka. Sąd może pozostawić władzę rodzicielską obojgu rodzicom, jeżeli przedstawili zgodne z dobrem dziecka porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem, i jest zasadne oczekiwanie, że będą współdziałać w sprawach dziecka.

PROCEDURA OGRANICZENIA WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Ograniczenie władzy rodzicielskiej może nastąpić wskutek:

- złożenia wniosku przez jednego z rodziców,
- złożenia wniosku przez każdego, kto ma odpowiednią wiedzę na temat okoliczności uzasadniających, iż dziecku dzieje się krzywda w wyniku nienależycie sprawowanej władzy rodzicielskiej (np. w przypadku uzasadnionych przypuszczeń o biciu, zaniedbaniu lub niedożywieniu dziecka),
- wszczęcia przez sąd postępowania z urzędu.

Wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej może zostać złożony między innymi przez placówki oświatowe, policję, opiekę społeczną, organy samorządu oraz administracji rządowej, organizacje i placówki sprawujące opiekę nad dzieckiem.

ZŁOŻENIE WNIOSKU O OGRANICZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej należy skierować do Sądu Rejonowego, Wydział Rodzinny, właściwy dla miejsca zamieszkania dziecka. Trzeba pamiętać, że miejsce zamieszkania dziecka nie jest tożsame z jego miejscem zameldowania.

CO POWINIEN ZAWIERAĆ WNIOSEK?

- datę i miejscowość,
- oznaczenie i adres Sądu, do którego jest kierowany,
- imię i nazwisko wnioskodawcy,
- imię i nazwisko uczestników postępowania – zazwyczaj jest to rodzic oraz małoletnie dzieci,
- żądanie ograniczenia władzy rodzicielskiej,
- uzasadnienie wniosku,
- załączenie aktu urodzenia dzieci,
- załączenie aktu małżeństwa – jeżeli rodzice pozostają w związku małżeńskim

- powołanie świadków lub inne dowody na poparcie twierdzeń zawartych w uzasadnieniu wniosku.

Złożenie wniosku o ograniczenie władzy rodzicielskiej podlega opłacie sądowej 100 zł.

Wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej rozstrzygany jest przez sąd w postępowaniu nieprocesowym, a postanowienie wydawane jest wyłącznie po przeprowadzeniu rozprawy sądowej.

Należy pamiętać, iż od wyroku sądu w sprawie ograniczenia władzy rodzicielskiej przysługuje apelacja, którą należy wnieść do sądu rejonowego w terminie do 2 tygodni od daty otrzymania postanowienia przez zaskarżonego.

Jeśli strona skarżąca nie żądała sporządzenia uzasadnienia orzeczenia w terminie tygodniowym od ogłoszenia postanowienia, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia.

INGERENCJA SĄDU WE WŁADZĘ RODZICIELSKĄ

Jak wyżej wskazano, władza rodzicielska może również zostać ograniczona poprzez decyzję sądu rodzinnego z urzędu. Przesłanki do tego mogą zostać dostarczone do sądu między innymi z sądu karnego bądź od każdej osoby, która dostarczyła informacji na temat krzywdy dziecka.

DO PRZYCZYN OGRANICZENIA WŁADZY RODZICIELSKIEJ Z URZĘDU ZALICZAMY:

- zaniedbanie obowiązków wychowawczych,
- nadużywanie władzy rodzicielskiej poprzez przemoc fizyczną i psychiczną,
- zaniedbanie rozwoju dziecka,
- brak zainteresowania dzieckiem,
- porzucenie,
- wyjazd za granicę i pozostawienie dziecka bez opieki.

W takich sytuacjach sąd może między innymi:

1. Zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować małoletniego do placówki wsparcia dziennego, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie

pieczy zastępczej lub skierować rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń;

2. Określić, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu, albo poddać rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun;
3. poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego;
4. skierować małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi;
5. zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej, albo powierzyć tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie, niespełniającym warunków dotyczących rodzin zastępczych, w zakresie niezbędnych szkoleń, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

POZBAWIENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Władzę rodzicielską stanowią uprawnienia i obowiązki rodziców względem dziecka. Pojęcie to obejmuje wychowanie dziecka (z poszanowaniem jego godności i praw), reprezentowanie go oraz sprawowanie opieki nad nim i jego majątkiem.

Pozbawienie władzy rodzicielskiej jest zaś najsurowszym środkiem ingerencji w wykonywanie tej władzy. Nie można go jednak traktować jak rozstrzygnięcia o charakterze penalnym (karzącym) – ma ono bowiem za zadanie chronić dziecko, a nie karać rodziców. Zasadniczo, do jego zastosowania dochodzi w przypadku, gdy władza ta nie może być wykonywana. Sąd korzysta z niego, jeżeli łagodniejsze środki stosowane do tej pory nie przyniosły oczekiwanego rezultatu lub jeśli jest oczywiste, że ich zastosowanie nie byłoby celowe, mając na uwadze drastyczne okoliczności danego przypadku.

Postępowanie w sprawie wszczyna się na wniosek. Możliwe jest też jednak wszczęcie postępowania z urzędu np. na skutek zawiadomienia przez policję czy inne osoby, mające wiadomość o niepokojących nieprawidłowościach dotyczących sprawowania władzy rodzicielskiej nad dzieckiem. Nadmienić należy, iż ten najsurowszy środek ingerencji we władzę może być orzeczony także w wyroku orzekającym rozwód, separację czy unieważnienie małżeństwa.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, dziecko nie jest tu uczestnikiem postępowania, ponieważ sprawa dotyczy jedynie sfery praw rodziców, a jej przedmiotem jest ocena ich postępowania z punktu widzenia prawidłowości wykonywania uprawnień i obowiązków rodzicielskich. Na fakt ten nie ma wpływu istnienie obowiązku zapewnienia dziecku możliwości wypowiedzenia się w każdym postępowaniu (art. 12 ust. 2 Konwencji o prawach dziecka). Wystarczającą gwarancję procesową dla przedstawienia poglądów dziecka stanowi bowiem instytucja jego wysłuchania.

Sąd pozbawia władzy rodzicielskiej (obowiązkowo), jeżeli nie może być ona wykonywana, w razie zaistnienia którejś z wymienionych niżej przesłanek, a są nimi:

1) trwała przeszkoda – zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy, powołującym się na stanowisko zarówno doktryny jak i sądów powszechnych, przez trwałą przeszkodę uniemożliwiającą wykonywanie władzy rodzicielskiej, należy rozumieć taki układ stosunków, który

wyłącza sprawowanie przez rodziców władzy rodzicielskiej na stałe w tym sensie, że albo według rozsądnego przewidywania nie można ustalić czasu trwania tego układu albo, co najmniej, że układ ten będzie istniał przez długi czas, np.

- odbywanie długoterminowej kary pozbawienia wolności,
- opuszczenie kraju na stałe albo na czas nieokreślony połączone z jednoczesnym brakiem zainteresowania dzieckiem,
- ciężka i przewlekła choroba psychiczna,
- zaginięcie;

2) nadużywanie władzy rodzicielskiej – polegające na stosowaniu różnych form przemocy fizycznej bądź psychicznej, np.
    - zmuszanie dziecka do pracy ponad siły,
    - wykorzystywanie,
    - nakłanianie do wkroczenia na przestępczą ścieżkę,
    - nadmierne karanie,
    - nakłanianie do czynów nierządnych,
    - rozpijanie.
3) rażące zaniedbywanie obowiązków wobec dziecka – zaniechanie dokonywania podstawowych czynności, koniecznych do prawidłowego rozwoju dziecka, np.
    - akceptacja przyjmowania przez dziecko środków odurzających czy innych używek,
    - skrajnie: głodzenie,
    - porzucenie dziecka,
    - nadużywanie alkoholu i utrzymywanie się z działalności przestępczej przez rodzica,
    - uchylanie się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka,
    - skrajnie: zabójstwo jednego rodzica przez drugiego, niszczące naturalne środowisko rodzinne dziecka.

Sąd może pozbawić władzy rodzicielskiej (charakter fakultatywny – może, ale nie musi) również wtedy, gdy wcześniej wydano zarządzenie, na podstawie którego dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, a przyczyny zastosowania tego środka nie ustały.

W szczególności jeżeli rodzice trwale nie interesują się dzieckiem.

Te dwa środki są do siebie zasadniczo podobne patrząc przez pryzmat skutków jakie wywołują, dlatego z reguły sąd każdorazowo rozważa zastosowanie jakiego środka jest w danym stanie faktycznym lepsze i efektywniejsze.

Sądem właściwym do rozstrzygania w omawianej sprawie jest sąd rejonowy – wydział rodzinny i nieletnich. Miejscowo – sąd miejsca zamieszkania dziecka, a w razie jego braku – sąd miejsca jego pobytu. Postępowanie toczy się w trybie nieprocesowym, a sąd w przedmiocie pozbawienia wydaje postanowienie.

Istnieje możliwość odwołania się od takiego rozstrzygnięcia poprzez wniesienie apelacji do sądu, który wydał zaskarżone postanowienie w terminie dwutygodniowym, liczonym od doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Na zażądanie doręczenia takiego uzasadnienia został zaś przewidziany termin tygodniowy, liczony od ogłoszenia postanowienia. Jeśli nie skorzystano z tej możliwości termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do zażądania doręczenia uzasadnienia postanowienia. Należy wskazać, iż terminu na złożenie wniosku o uzasadnienie nie wstrzymuje ewentualna nieobecność na rozprawie.

Wniesienie skargi kasacyjnej w tym przypadku już jednak nie przysługuje.

Osoba, wobec której zastosowano najsurowszy ze środków ingerencji w sprawowanie władzy rodzicielskiej (czyli pozbawienie władzy rodzicielskiej) nie ma prawa do uczestnictwa w wychowaniu dziecka, decydowania o nim, występowania w jego imieniu oraz zarządu jego majątkiem.

Nie ustaje jednakże obowiązek alimentacyjny, a dziecko nadal jest uprawnione do dziedziczenia po takim rodzicu. Zasada ta działa również w drugą stronę – rodzic pozbawiony władzy rodzicielskiej nadal jest uprawniony do dziedziczenia po dziecku oraz może w przyszłości domagać się od niego alimentów.

Jeżeli przyczyna pozbawienia władzy rodzicielskiej ustanie, sąd może orzec jej przywrócenie, jeżeli w danych okolicznościach jest to zgodne z dobrem dziecka.

PRZYWRÓCENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

PROCEDURY PRZYWRÓCENIA OGRANICZONEJ WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Sąd, który orzeka o tym, by ograniczyć władzę rodzicielską jednemu lub dwojgu rodziców, nakłada ściśle określone w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym zarządzenia. Jeśli rodzic będzie chciał w przyszłości odzyskać pełne prawa rodzicielskie, musi je należycie spełniać. Stanowią one bowiem początek procedury przywrócenia ograniczonej władzy rodzicielskiej.

Przede wszystkim chodzi o:

- zobowiązanie rodziców oraz małoletniego do odpowiedniego postępowania wraz ze wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń
- określenie, jakie czynności nie mogą być wykonywane przez rodziców bez zezwolenia sądu.

Sąd opiekuńczy dodatkowo może poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego. i to właśnie kurator sądowy badając regularnie sytuację rodziny poprzez wywiady środowiskowe, będzie zbierał stosowne argumenty dla ewentualnej sprawy o przywrócenie ograniczonej władzy rodzicielskiej.

Ograniczenie władzy rodzicielskiej nie jest stanem nieodwracalnym, prawa rodzicielskie mogą zostać rodzicom wrócone. o tym jednak zawsze decyduje sąd, jeżeli ustaje przyczyna, która była powodem ograniczenia tej władzy. Sąd zawsze jednak dokładnie bada sytuację dziecka. Ograniczona władza rodzicielska może zostać przez sąd przywrócona w pełni lub częściowo.

WNIOSEK O PRZYWRÓCENIE OGRANICZONEJ WŁADZY RODZICIELSKIEJ?

Wniosek taki może do sądu wnieść rodzic, któremu władza rodzicielska została ograniczona, a przyczyny ograniczenia ustały. We wniosku istotne jest więc dokładne przedstawienie wraz z dowodami o obecnej sytuacji, która nie godzi w dobro dziecka. Dowodem może być dokument o podjęciu i zakończeniu terapii rodzinnej, zaświadczenie o ukończeniu terapii odwykowej, itp.

Wniosek o przywrócenie władzy rodzicielskiej należy złożyć do sądu rejonowego, w wydziale rodzinnym i nieletnich.

ROZWÓD

ROZWÓD – JAKIE WARUNKI TRZEBA SPEŁNIĆ?

Rozwód jest sposobem rozwiązania małżeństwa przez sąd. Orzeczenia rozwodu może żądać każdy małżonków, jeżeli nastąpił między nimi trwały i zupełny rozkład pożycia.

NA CZYM POLEGA TRWAŁY I ZUPEŁNY ROZKŁAD POŻYCIA?

Najogólniej rzecz ujmując, przyjmuje się, iż rozkład jest zupełny, gdy nie istnieje między małżonkami więź duchowa, fizyczna ani gospodarcza. Takie stanowisko przyjął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 28 maja 1955 r. (I CO 5/55).

„Gdy jednak przy zupełnym braku więzi duchowej i fizycznej pozostały pewne elementy więzi gospodarczej, rozkład pożycia może być mimo to uznany za zupełny, jeśli utrzymanie elementów więzi gospodarczej (np. wspólnego mieszkania) wywołane zostało szczególnymi okolicznościami. Natomiast nawet sporadyczne tylko stosunki fizyczne między małżonkami z reguły będą wskazywać, że rozkład pożycia nie jest jeszcze zupełny” – stwierdził sąd.

Zdaniem SN do uznania, że rozkład jest trwały nie jest konieczne stwierdzenie, że powrót małżonków do pożycia jest bezwzględnie wyłączony. Wystarczy tu ocena oparta na doświadczeniu życiowym, iż w okolicznościach sprawy powrót małżonków do wspólnego pożycia nie nastąpi. Powinno się tu brać pod uwagę indywidualne cechy charakteru małżonków.

PRZESZKODY DO ORZECZENIA ROZWODU

Należy jednak pamiętać, iż mimo zupełnego i trwałego rozkładu pożycia rozwód nie jest dopuszczalny, jeżeli wskutek niego miałoby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków albo jeżeli z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Rozwód nie jest również dopuszczalny, jeżeli żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia, chyba że drugi małżonek wyrazi zgodę na rozwód albo że odmowa jego zgody na rozwód jest w danych okolicznościach sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

DOBRO WSPÓLNYCH, MAŁOLETNICH DZIECI A ROZWÓD

Jest to bardzo ważna negatywna przesłanka orzeczenia rozwodu.

W praktyce oznacza ona, iż sąd nie orzeknie rozwodu, jeżeli wskutek niego miałoby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci nawet wtedy, gdy istnieją inne przesłanki dopuszczalności takiego orzeczenia.

Przykłady takich sytuacji możemy znaleźć w „Wytycznych wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej w zakresie stosowania przepisów art.56 oraz art.58 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego". w uchwale tej Sąd Najwyższy podkreślił, iż należy tu przede wszystkim rozważyć, czy rozwód nie spowoduje osłabienia więzi z dziećmi tego z małżonków, przy którym dzieci nie pozostaną, w stopniu mogącym ujemnie wpłynąć na wykonywanie jego obowiązków rodzicielskich. Zdaniem SN uszczerbku dla małoletnich dzieci można dopatrzyć się w orzeczeniu rozwodu, gdy istniejący stan faktyczny nie pozwala na rozstrzygnięcie o sytuacji dzieci w sposób zapewniający zaspokojenie ich potrzeb materialnych i moralnych co najmniej w takim zakresie, w jakim potrzeby te zaspokajane są obecnie.

Inną okolicznością jest nieustępliwe stanowisko małżonków co do sposobu wykonywania w przyszłości władzy rodzicielskiej, a zwłaszcza domaganie się każdego z rodziców, by dzieci powierzono jemu z wyłączeniem wszelkiej ingerencji drugiego małżonka.

Nie należy też zapominać o takich okolicznościach jak wiek dzieci, stan ich zdrowia, dotychczasowe stosunki z rodzicami, stopień wrażliwości dzieci. „Korzystając z opinii biegłego psychologa, należy zachować daleko idącą ostrożność, aby dziecko nie zostało wciągnięte do procesu rozwodowego rodziców" – podkreśla sąd.

BRAK ZGODY WSPÓŁMAŁŻONKA NA ROZWÓD

Jeżeli rozwodu żąda małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia a drugi nie wyraża na to zgody, to rozwód jest dopuszczalny tylko wtedy, gdy odmowa zgody na rozwód w danych okolicznościach jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

ZASADY WSPÓŁŻYCIA SPOŁECZNEGO

„Skuteczność odmowy zgody na rozwód w świetle zasad współżycia społecznego należy nie tylko oceniać na podstawie wszechstronnego wyjaśnienia i rozważenia

okoliczności, które dotyczą małżonka niewinnego, lecz także mieć na uwadze sytuację dzieci z małżeństwa i dzieci małżonka występującego z żądaniem rozwodu, z uwzględnieniem ich warunków życiowych, jak również sytuację osób życiowo związanych z małżonkami" – podkreśla Sąd Najwyższy.

Istotną okolicznością, którą wymienia się też dla oceny tego czy mamy do czynienia ze sprzecznością odmowy z zasadami współżycia społecznego jest też upływ czasu.

WINA ROZKŁADU POŻYCIA

Sąd orzekając rozwód orzeka także czy i który z małżonków ponosi winę rozkładu pożycia. Zaniecha jednak orzekania o winie na zgodne żądanie małżonków. w takiej sytuacji nastąpią skutki takie, jak gdyby żaden z małżonków nie ponosił winy.

Orzeczenie o winie ma wpływ na późniejsze kwestie alimentacyjne pomiędzy rozwiedzionymi małżonkami. Przede wszystkim alimentów od drugiego małżonka nie może żądać małżonek uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia.

ROZWÓD A MAJĄTEK

Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa. Jest to wspólność ustawowa. Obejmuje ona majątek wspólny, czyli przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków.

Oczywiście małżonkowie mogą umownie ustalić inny ustrój majątkowy. z reguły jednak rozwód niesie za sobą poważne zmiany również w kwestiach majątkowych.

Jeżeli w małżeństwie mieliśmy do czynienia ze wspólnością ustawową, to ustaje ona w wyniku prawomocnego orzeczenia przez sąd rozwodu.

Od chwili ustania wspólności ustawowej do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku.

Na wniosek jednego z małżonków sąd może w wyroku orzekającym rozwód dokonać podziału majątku wspólnego, jeżeli przeprowadzenie tego podziału nie

spowoduje nadmiernej zwłoki w postępowaniu. w przeciwnym razie podziału można dokonać po rozwodzie.

ROZWÓD A WŁADZA RODZICIELSKA I KONTAKTY Z DZIECKIEM

W wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka.

Warto pamiętać, iż sąd uwzględni porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka.

ROZWÓD A ROZSTRZYGNIĘCIE O MIESZKANIU MAŁŻONKÓW

Jeżeli małżonkowie zajmują wspólne mieszkanie, to sąd w wyroku rozwodowym orzeka także o sposobie korzystania z tego mieszkania przez czas wspólnego w nim zamieszkiwania rozwiedzionych małżonków.

Eksmisja możliwa jest w sytuacjach wyjątkowych, gdy jeden z małżonków swym rażąco nagannym zachowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie.

O ile to możliwe, to sąd na zgodny wniosek stron może orzec o podziale wspólnego mieszkania albo o przyznaniu mieszkania jednemu z małżonków, jeżeli drugi z nich wyraża zgodę na jego opuszczenie bez dostarczenia lokalu zamiennego i pomieszczenia zastępczego.

Ważne! Jak stanowi Kodeks rodzinny i opiekuńczy, orzekając o wspólnym mieszkaniu małżonków sąd uwzględnia przede wszystkim potrzeby dzieci i małżonka, któremu powierza wykonywanie władzy rodzicielskiej.

UREGULOWANIE KONTAKTÓW

JAK USTALIĆ KONTAKTY Z DZIECKIEM?

Jeżeli dziecko pochodzi z małżeństwa, a rodzice podjęli decyzję o rozwodzie, kwestią uregulowania kontaktów z dzieckiem zajmie się Sąd Okręgowy i w wyroku orzekającym rozwiązanie małżeństwa ustali jak mają się one odbywać. Sąd orzekanie ponadto o wysokości alimentów i władzy rodzicielskiej. Jeżeli dziecko pochodzi z tzw. wolnego związku, czyli rodzice nie byli małżeństwem, wniosek o uregulowanie kontaktów z dzieckiem rozpoznawać będzie Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich właściwy według miejsca zamieszkania dziecka.

JAK NAPISAĆ WNIOSEK O UREGULOWANIE KONTAKTÓW Z DZIECKIEM?

Jeżeli problemem uregulowania kontaktów zajmuje się Sąd Okręgowy prowadzący sprawę rozwodową, wniosek powinien znaleźć się w pozwie rozwodowym lub w odpowiedzi na pozew. w przypadku, gdy wniosek o uregulowanie kontaktów z dzieckiem rozpoznawać będzie Sąd Rejonowy, wówczas powinien on spełniać wszystkie wymogi pisma procesowego i zawierać:

- oznaczenie sądu, do którego jest kierowany
- oznaczenie uczestników, ich miejsce zamieszkania, nr PESEL
- oznaczenie rodzaju pisma, w tym przypadku
- wniosek o uregulowanie kontaktów z dzieckiem
- odpowiednio sformułowane wnioski
- wskazanie dowodów na poparcie twierdzeń

W JAKI SPOSÓB OKREŚLIĆ KONTAKTY Z DZIECKIEM?

We wniosku o uregulowanie kontaktów z dzieckiem, bez względu na to, który sąd będzie rozpoznawał sprawę należy opisać sposób w jaki wyobrażamy sobie ich przebieg. Przykładowo można wskazać, iż wnosimy o orzeczenie, że drugi rodzic (ojciec lub matka dziecka) będzie miał prawo do utrzymywania kontaktów z małoletnim dzieckiem:

- w i i III weekend każdego miesiąca oraz
- w okresie Świąt Bożego Narodzenia w latach parzystych poczynając od roku bieżącego (2018) i

- w okresie Świąt Wielkanocnych w latach nieparzystych poczynając od następnego roku (2019), a także w
- pierwszy tydzień każdych ferii zimowych i
- w okresie wakacji w dniach od 10 do 20 lipca i 20 do 30 sierpnia.
- We wniosku o uregulowanie kontaktów z dzieckiem sprecyzować należy:
- czy kontakt ma przebiegać w miejscu zamieszkania dziecka, czy poza nim,
- czy drugi z rodziców ma mieć prawo zabierania dziecka do siebie, w jaki sposób ma to robić, w jakich godzinach ma dziecko odebrać, a po odbytym kontakcie odwieźć.
- Ponadto we wniosku wskazać można:
- sposób uregulowania kontaktów telefonicznych oraz kontaktów przy użyciu innego sprzętu elektronicznego
- spotkania w innych ważnych dla dziecka terminach np. w dniu rozpoczęcie roku szkolnego, w dniu dziecka, dniu ojca, matki lub dniu urodziny.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach (m.in. gdy w rodzinie dochodziło do przemocy) rodzic sprawujący codzienną opiekę nad dzieckiem może złożyć wniosek o ograniczenie kontaktów z dzieckiem i orzeczenie o kontaktach np. wyłącznie w miejscu jego zamieszkania i w obecności kuratora sądowego.

CO POWINNO ZNALEŹĆ SIĘ W UZASADNIENIU WNIOSKU?

Opisać należy stan faktyczny sprawy i podać, z którym z rodziców dziecko mieszka, jaka odległość dzieli miejsce zamieszkania dziecka od miejsca zamieszkania drugiego z rodziców, jaka wieź łączy dziecko z rodzicami, na ile dziecko jest samodzielne, czy pobiera naukę, a jeśli tak to w jakiej placówce i jakie ma w związku z tym obowiązki, czy dziecko jest zdrowe i jakiej wymaga opieki.

Ponadto wyjaśnić należy, dlaczego uważamy, że kontakty mają przebiegać w danym dniu. Np.

- wskazujemy poniedziałek, ponieważ wtedy dziecko nie ma dodatkowych zajęć,
- piątek, bo kończy wcześniej lekcje,
- nie wyrażamy zgody na spędzenie weekendu poza domem, bo dziecko jest za małe i może mieć problem z zaśnięciem.

Należy jednak pamiętać, że sąd rozpoznający sprawę o uregulowanie kontaktów z dzieckiem, będzie brał pod uwagę w szczególności kwestię uwzględnienia w rozstrzygnięciu potrzeb dziecka oraz możliwości rodzica zobowiązanego do kontaktów. Nie orzeknie zatem o kontaktach w czasie tygodnia, gdy rodzic mieszka i pracuje w odległej części kraju i do przebycia ma kilkaset kilometrów.

ZAWIESZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Władza rodzicielska przysługuje co do zasady obojgu rodzicom. Każde dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do skończenia pełnoletniości. Należy pamiętać, iż władza rodzicielska to nie tylko prawa. Wiąże się ona przede wszystkim z szeregiem obowiązków leżących po stronie rodziców.

Niestety bywa i tak, że dobro dziecka zostaje zagrożone. Dzieje się tak, gdy rodzic nie jest w stanie sprostać swoim obowiązkom. w takiej sytuacji często konieczna staje się ingerencja Sądu. Jeżeli zatem wymaga tego dobro dziecka, Sąd może orzec o:

- zawieszeniu;
- ograniczeniu;
- pozbawieniu;

władzy rodzicielskiej jednego lub obojga rodziców.

KIEDY MOŻNA ZAWIESIĆ WŁADZĘ RODZICIELSKĄ?

Zgodnie z art. 110 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego:

w razie przemijającej przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej Sąd opiekuńczy może orzec jej zawieszenie. Kiedy przeszkoda ta ustanie, wówczas zawieszenie władzy będzie uchylone.

Istotne zatem jest ustalenie, że przyczyna skutkująca niemożnością wykonywania władzy rodzicielskiej ma charakter wyłącznie przejściowy. w związku z tym można przewidywać, że w czasie niezbyt odległym przestanie istnieć. Co oznacza, że stosunki rodzinne powrócą do normy.

CO TO JEST PRZEMIJAJĄCA PRZESZKODA W WYKONYWANIU WŁADZY?

Przede wszystkim należy zaznaczyć, że zawieszenie władzy nie musi być wynikiem zawinionego zachowania rodzica. Ma charakter całkowicie obiektywny i niezawiniony. Jako przykład przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej można podać:

- ciężką chorobę wymagającą długotrwałej hospitalizacji,
- długotrwały wyjazd za granicę i zerwanie więzi z dziećmi,
- odbywanie kary pozbawienia wolności (krótkotrwałe).

Z pewnością zatem przeszkoda jest przemijająca, gdy po jej ustaniu rodzic może powrócić do sprawowania swoich rodzicielskich obowiązków i praw. Wzajemne relacje i więzi rodzinne po powrocie pozostaną w niezmienionym kształcie.

JAKIE SĄ SKUTKI ZAWIESZENIA WŁADZY RODZICIELSKIEJ?

Zawieszenie władzy powoduje, że nie może być ona wykonywana przez rodzica, którego sprawa dotyczy. To z kolei pozwala na wykonywanie władzy rodzicielskiej samodzielnie drugiemu z rodziców. w takim przypadku nie obowiązują ograniczenia wynikające wprost z przepisów o współdziałaniu rodziców.

Można zatem przyjąć, że zawieszenie władzy ma podobny skutek jak jej pozbawienie. Zawieszenie władzy powoduje wyłączenie prawa do:

- podejmowania decyzji względem dziecka,
- wychowywania dziecka i jego reprezentowania,
- zarządzania majątkiem dziecka.

W wypadku zawieszenia władzy obojga rodziców dla dziecka ustanawia się opiekę.

Ocena celowości zawieszenia władzy zawsze ma charakter indywidualny. Zależy od okoliczności danej sprawy i przypadku.

Jeżeli przyczyna zawieszenia odpadnie, Sąd ma obowiązek uchylić zawieszenie. Jeżeli jednak przemijająca przeszkoda przekształci się w przeszkodę trwałą, Sąd orzeknie o pozbawienia rodzica władzy rodzicielskiej. Podobnie, jeżeli przemijająca przeszkoda przybierze postać rażącego zaniedbania obowiązków rodzicielskich.

KTO MOŻE ZŁOŻYĆ WNIOSEK O ZAWIESZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ?

Zazwyczaj wniosek taki składa drugi z rodziców. Może się jednak zdarzyć, że wniosek taki zostanie złożony przez osoby trzecie np. dziadków. Sąd może również zająć się sprawą z urzędu.

O zawieszeniu władzy orzeka Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich. Właściwy dla miejsca zamieszkania dziecka.